

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, October' 18-dikén 1819.

Nagybritannia.

A' Ministerek' Kurirja kedvetlen dolgot feszeget a' Reformálok' ellen. Azt mondja, hogy az Anglus Királyok' leveles házában 's név szerint a' II-dik Károly Király' idejébéliék között, egy olyan törvény találtatik, melly még maig is eltöröltetve nem lévén, úgy tartathatik, mint még ma is fennálló törvény. Ez szerént jussa volna az Országlószéknek, hogy a' most tartódó népgyűléseket széllyel kergéttesse 's teljességgel meg engedje. Ezen törvény' Czim-írása a' következő szavakból áll: „A kta, azon Kérelmek és Felírások ellen, mellyek oly „fogás alatt, hogy a' Királyhoz vagy a' „Parlamentumhoz intézettek, támadásnak és rendetlenségeknek gerjesztésére „czéloznak.“

Hogy melly nagyon illjenek ezen törvénynek kezdő szavai a' mostani népgyűlésekre, egy darabotskát kiadott belölle a' nevezett Ujság, a' melly így fordíthatatik: — „Mint hogy megmutatta a' szomorú tapasztalás, hogy magános személyektől, lázzadásra és rendetlenségekre czélzó gyűléseknek jóvallsaik tettek, azért, hogy azokban, kérelmek, panaszoskodások, egy 's más feladások, nyilatkoztatások hordattassanak fel, oly iparkodással, hogy a' Státusnak vagy az Eg. náznak holmi ugymondattott terhein segíteni lehessen, hogy a' fennálló törvények eltörölődjenek, a' közönséges dol-

gok' állapotja felfordíttassék; 's mint hogy a' zeneboháskodó és pártoskodó személyeknek efféle mesterkedéseik a' nemzetnek belső szerentsétlen hadakozásait, zürzavarjait 's inségeit legfőbbképpen okozták: mindezekre nézve mi, hogy magunkat az efféléktől megoltalmazhassuk, meg parantsoltuk 's parantsolsuk, hogy, 's a' többi.“ — Nem pontrol pontra réa alkalmaztathatnak-e ezen szavak (így kiált-fel a' Kurir) az Angliában most folyó környülállásokra? — a' melly kérdésre a' *Morning Chronicle* — azt azonban minden nap' olvassuk a' közönséges levelekben, hogy a' melly határozásokat ezen népgyűlések tesznek, 's a' mellyek többire mind egy tulajdonságuk, minnyájok közteléfordul ez: hogy az Anglus négnek jussa van az efféle öszszgyülekezésekre, mellyekben a' közös ügy közönséges fontolás alá vétettetik.

A' Londoni Lordmáyor választásról, melyről a' mult pénteken költ M. Kurirban röviden emlekeztünk, így irt Londonból Oktober 1-ső napján valaki, a' ki az efféle mostani gántoskodó öszszgyülekezéseknek nem barátja: —“

„A' csendesség' és jó erköltsüség' barátjainak ismét módjok van nyoltz napok alatt egy vad és zabolátlan tulajdonságú nézőjátékok szemlélni, melly a' maga kezdetét, a' régtől fogva fennálló rendtartás szerént e' h. 29-dikén, úgymint

Szent Mihály napján vette, mint a' melly napon a' jövendőre való Lordmájornak valasztásához kellett fogni, a' melynek 8 napok alatt kell elvégezödni. Az utzák, a' közönség' háza felé, eltelve voltak néző sohasággal. Elkövetkezvén az idő (12 óratájban) hogy a' gyülés' Szoszöllő-ja megmondja, hogy ezen tanátskozásnak csak a' Polgármesterválosztás légyen ezélja, Alderman *Waithman* eléállott, 's oly nyilatkoztatást tett, hogy a' Londoni úgy nevezett Szabad emberek' (*Liveryk*) kívánsága a' légyen, hogy mindeneknek előtte a' Mánchesteri dolgokat kell vizsgálás alá venni, hanem megintetett a' Gyülés' Politizai tisztje által, hogy halgasson, mert ezen gyülésnek csak Lordmájorválosztás a' tárgya. A' nép azonközben szüntelen így kiáltozván: *Manchester! Manchester!* — *Waithman*, a' helyett, hogy halgatott volna, még a' köpenyegit is letette, 's úgy kezdett kettözött tüzzel a' beszédhez, így szollitván-meg a' Politizai tisztet: — „Az Úr azt mondá, hogy én akadályoztatam a' gyülés' munkáját. Én pedig azt mondom, hogy reggelig is itt maradok, mihelyest a' Londoni polgároknak 's a' közönségnek java azt kívánnyák.“ — *Waithman* után *Thomson* állott-fel azt mondván, hogy ő meg nem engedi, hogy neki egy oly tiszt, a' ki ezen gyülésnek csak szolgája, rendet szabjon. A' tavalyi Lordmájor (*Atkins*) elég okot szolgáltatott arra, hogy a' *Liveryk* jól megfontelják, kit váloszszának magoknak az Aldermánok közzül Lordmájorra. Nem elég, hoy ezen Lordmájor a' lefolyt esztendő alatt háromszor meg tagadta azon kérésünket, hogy ezen tanátskozó helyen öszszegyülekehessünk, hanem már most ezen tiszt is, pedig a' ki csak egy magános ember, még azt is meg akarja tiltani, hogy beszélhessünk. Engem' még fogsággal is megfenyegettek: de nem bánom, mert meg-

halni is készebb vagyok inkább, mint elnyomoinknak engedelmeshedni, és én tudom azt, hogy legalább is 500-zan követni fogják példámat. Én elszantam magamat arra, hogy a' pompázó erőnek visszaverettetésére mindent felköltsek. Két részek vannak Angliában, mellyek közt rettentő öszszeütődés fog egykor előfordulni; és megeshetik, hogy a' *Ministerek*' serge fog elentén hatalmasabb lenni; de az nem sokáig fog így tartani. A' nevezett két részeknek egygyike a' revoluziót rész, melynek első sorában a' *Ministerek*' állanak; a' másik részt a' nép' barátjai teszik. Ezen értelemben már revoluzió van, melly az én gondolatom szerént azt teszi, hogy az elsőbb rész az utolsóinak szabadsága ellen faltamadott. — Az után valami Anekdotát is beszélt elő *Thomson*, tudni illik, hogy a' Régen Princznek valaki, de nevetlen, egy drága piksiet küldött volna, a' melybe tsak néhány Bibliai mondások találtattak, mellyek az akkori időkre illettek, p. o: Régen igassagos volt a' város, 's egyenesség lakott benne, most gyilkosok' barlangjává lett, 's több effélék. De azt mondja a' *Kurir*, hogy az egész piksisanekdota, költemény légyen. A' mi egyéb eránt a' mi Lordmájorunkat illeti, ő tsak ugyan érdemel egy kevés szánakozást; mert kétség kívül jól emlékezhethetnek még most is a' Londoni *Liveryk* arra, melly undorodást nyilatkoztatott volt ki ellene közönségesen, midön tavaly tudokra esett, hogy ő, Lordmájorra valasztatott volna. De mit beszéljünk sokat! én felolvassom azon jóvallásokat, mellyeket méltóknak találok arra, hogy meg erősítsétek. — A' jóvallásoknak foglalatajk, mellyeket felolvast, summásan ennyiben állottak: A' *Manchesteri* történeteket szorossan meg kell vizgálni; a' *Ministerket* le kell tenni; 's ki kell nyilatkoztatni, hogy *Atkins* az eddig volt Lordmájor, az egész nép' bizodal-

mát elvesztette. — A' Ministeri rész eleintén ellene szegezte magát ezen jóvállások meghatározatásának, hanem az ellenkéző rész erőt vévén, azon módon mind meghatározattak, mint *Thomson* felolvasta. — Sokan nagyon heves beszédeket tartottak.

„Végezetre *Hunt* is megjelent, 's nagy torkával mindeneket elhallgattatván, így beszélt: „Nékem, ugy mond egy levél van a' zsembem, melyben affelől tudossittattam, hogy a' Lordmájer *Atkins* ur minden *Liveryt* fogságra fog vitetni, a' ki beszéllai mérészel, melyre nézve tüstént a' veszedelem' helyére szaladtam, és el nem fogok addig távozni, míg a' *Liveryk* a' magok czélzásait el nem érik. Hogy azen czélzásomban állhatatos akarok lenni, megmutatom azzal, hogy háló sipkát is hoztam magammal.“ — Ekkor a' zsebéből egy szép fejér sipkat kivévén, ezen tréfa által nagyon megnyerte a' sokaság' kedvét. — Ezen gyűlésen minden iparkodásaikat elérték a' Miniszterekkel ellenkéző rész' emberei, 's annyira vitték a' dolgot, hogy sok Reformálókhoz köszönetek határozottak, mint p. o: *Waithman*hoz, *Hunthoz*, 's más ilyenekhez.

A' népgyűlések' tartása nem hogy szűnne, hanem még számosodik. *Liverpoolban* Sept. 29-dikén tartattak ily gyűlést a' lakosok. Lord *Sefton* ült elől. Az ezen ülésben meghatározott jóvállást *Sandra*s nevű Reformáló tette, e' melly a' volt: Kérni kell e' Régens Princczet, hogy a' Parlamentumot hivattassa össze, 's ez által, vagy akármi egyéb módon, mellyet az ő Királyi Herczégse' bőltsessége jónak fog találni, a' Manchesterben Aug. 16-dikán 's következő napokon előfordúlt történeteket vizsgáltsa-meg, mivelhogy csak ezen megvisszálás lehet az az eszköz, melly a' békételenkedést eloszlathatja 's azt a' pezs-gést megszüntetheti, a' melly szeren-

sétleuségünkre, mind inkábbinkább terjed.“

Mégjegyzésreméllóképpen fejezik-li magokat a' Londoni újsaglevelek ezen népgyűlésekre nézve a' magok Sept. 30-dikán költ darabjaikhan: — „Beszéllik, hogy az úgy nevezett Gyökeres Reformálóknak plánuma a' légyen, hogy a' Reformálás' barátjait egy közöséges gyűlésre egész Angliában összehívják, 's abban a' Régens Princcztől az ő mostani Minisztereinek elbotsáttatását kérjék. Azt jegyzik-meg, hogy ha bár a' Reformálók' ügye gyarapodni nem látszik ts, annyit csak ugyan észre lehet venni, hogy azon erőszakos lépéseknek, mellyekkel ő' Miniszterek ezek ellen élnek, 's mint a' milyenek a' Manchesteri Magistratus' és Polgári fegyveres nép' tselekedeteik is voltak, pártfogójik, még a' nagyobb emberek között is kevesedni kezdettek. A' Yorki népgyűlésen olyan emberek is jelen voltak, mint a' Parlamentum' tagja *Dundas*, *Niott*, 's *Oberster Cook*'s mas ilyenek. Ezen Jorki Grófságban, melly Angliában legnagyobb. Október' 20-dikára egy oly gyűléshez készültek, a' melyre előrevaló aláírások által ajánlották-el magokat a' megjeleni akarók: Az aláírtak között mindjárt legelől Herczeg *Norfolknak*, Nagybritannia első Lordjának, Grof *Fitzwilliámnak*, *Compernek*, Lord *Miltonnak*, 's több más ilyeneknek neveiket lehetett olvasni. — Most még a' magát mindenkor nagyon jó rendben tartó *Chester* városa is mozgásban van; az utzak' szegletei mindenütt oly czédulákkal vagynak beraggatva, mellyek által a' nép, gyűléstartásra rogattatik. A' népnek fellingerettetésére laistromok hordoztatnak széllyel, mellyekbe azoknak, a' személynének neveik vagynak íratatva, a' kik Manchesterben megölettettek, 's meg azoknak a' Manesesteri Polgároknak neveik, kikből ott az a' Polgári fegyveres

sereg áll, melly Aug. 16-dikán a' nép közé bevágott. — Továbbá jóvallások hirdettettek-ki, mellyek által a' férjfiak arra rogattatnak, hogy zöld pántlikás fekete kalopokat, az aszszonyok pedig, hogy hasonló zöld pántlikás fejr ruhát hordjanak, mind azok, kik a' Reformálás' ügyének barátjaik, hogy öltözetjéről meg lehessen esmérni őket, hogy a' Reformálók közé tartoznak. Énekek is különösek készítették a' *Peterslooi* mezőn tartatott népgyűlésről a' *Watterlooi* győzedelemmel ellenkező tekintetben.

Szent Ilona.

Egy levélben, mellyet ezen szigeten Julius 17-dikén irtak, ezeket beszélik: — Ide *Larkins* nevű hajó 's ezen egy öreg Szereesenyaszszony érkezett-meg, ki a' *Balcombe* familiát, melynél régolta szolgált, Angliába elkísérte vala, és onnét most ide vissza tért. A' Kormányozó *Sir Hudson Lowe* ezen aszszonynak visszatérését gyanusnak tartván, a' hajót letartoztatta, 's meg nem engedte, hogy arról valáki néhány napokig a' szározra kilépjék — 's tsak azután, hogy az említett aszszony szoroson kikérdezett 's minden portékáji jól megmóztattak, szabadított-fel az egész hajó a' bétilitatás alól. — *Galway* városában, a' *Sir Hudson Lowe*' születése' helyén, némelly Oppositzconális levelek szerint, egy ember azt tselekedte véle, hogy az Admirálisok' *Concellariájához* utasított levelében arról tudositotta őtet, hogy a' nevezett városban egy aszszony meghalozván néki jó summát testált volna azért, hogy a' nagy fogolynak oly jó gondját viseli. *Hudson Lowe* öremmel vette a' hirt, de utoljára úgy nyilatkozott-ki a' dolog, hogy a' testálónak sohol semmi nyomáka nem akadtak.

Északi Amerika.

A' hivatalszerentvaló Nemzeti ujság ekképpen ir: — A' mi Külső, Kints, Hadi, és Tengeri Ministereink, mind itthon (Washingtonban) vagnak, 's el sem fognak innét-távozni addig, míg a' mi *Madridban* lévő Ministerünk a' *Floridának* általengedtetésére nézve valami bizonyos véghatározásról való tudositást nem tesz. A' felől már semmit se kételkedhetünk, hogy Országlószékünk egészen elkészült arra, hogy ha a' Spanyol Országlószék a' Kötésre reá nem áll, azonnal kemény eszközökhöz fog nyulni. Mi még most is hiszszük, hogy reá fog a' Spanyol Országlószék ezen Kötésre állani, 's az egész haladásra tsak a' Ministerek között esett változások adtak alkalmatosságot. Annyi bizonyos, hogy a' mi Országlószékünk a' *Hornet* nevű postahajón Aug. 24-dikén az *Ullimatumot* *Kadiks* felé utnak indította.

Spanyol Ország.

Itt azt beszélik, hogy a' mi Külső Ministerünk, *San Fernando*, azt a' jóvallást tette a' Királynak, hogy a' *Floridák'* általengedéséről készült Kötést erőssítse meg: melyre nézve közönségesen hitték *Madridban*, hogy a' Minister azokkal, kik ott az Anglusokkal tartanak, össze fog veszni. — *General Osorio*, a' *Perui Vice-Király'* *Veje*, kit a' maga *Mayponál* lett megverettetése esmertetett-meg a' világgal, meghalt.

Spanyol Amerika.

A' *Veneczelát* illető legujabb tudositások *Maracibol* Julius' 26-dikán indultak, és az a' foglalatiók, hogy a' Spanyol fő vezér *Morillo Calabozónál* nagyon megverettetett legyen, melly után új katonaságnak, ruházatnak, 's hadikészüle-

telnek gyűjtéséhez kezdett, 's mind ezkért úgynevezett Requisitziót irt ki, vagy intézett a' néphez.

Perabol oly tudósítások érkeztek Buenos-Ayresbe, hogy Cusco városa elállott a' Királyi országlástól.

Magyar Ország.

Az itt kijövő újságlevelek azta' szomorú törseketett jelentik, hogy néhai, Kassai Fő Tisztelendő Püspök Ilgós Szabó András úr, érdemekkel telyes életét, nyoltzvanketődik esztendejében Septem-ber 28-dikán elvégezte, 's Október 2 di-kán nagy méltóságához illő tisztelettel az örök nyugodalomra letétetett.

Frantzia Ország.

Végezte a' Pápa ő Szentsége levelé- nek, melyet a' Frantzia Fő Papsághoz küldött, 's a' melly a' közelébb költ M. Kurir 242dik levéllapiján félbemaradott: —

Ezen levélnek hátralévő részéből mos- tan már tsak azon plánumot teszszük ide, melly szerint ő Szentsége a' Frantzia Egy- házak' állapotját ideigmeddig való (Provi- soriai) módon elintézte: — „Megható- roztuk (igy szoll ő Sz. ge.); hogy azon Frantzia Érsekeknek és Püspököknek, kik most a' Frantzia Anya- Egyházat kormá- nyozzák, azokat is ki nem vevén, kiket a' mi 1817-ben Okt. 1-ső napján tartott Consistoriumunkban, előbbeni helyeik- ről más helyekre rendeltünk, edeigmed- dig való just adjunk arra, hogy azon Pös- pöki székeket, mellyeket most birnak, megtartsák, 's Megyeiket kormányozzák, a' nélkül, hogy azoknak sem határaikra sem Metropolitai állapotjokra nézve vala- melly változás történnyék; hasonlókép- pen, hogy azon Püspököknek is, kik már a' Canonicus randszabásokkal megegygye- zőleg Püspöki székekre rendeltettek, ha-

talmat adjunk arra, hogy Megyéiknek kormányozásához, azoknak mostani ha- táraik között 's jelenlévő állapotjokban, hozzáfoghassanak. Igy lévén a' dolgok' elintéztetve, ehből szükségesképpen a' következik, hogy azok a' Püspökök, ki- ket mi a' Legkeresztyénebb Király' kine- vezésre, a' mi 1817-ben Jul. 27-dikén költ Apostoli levelünk által felállittatott új Székekbe rendeltünk vala, azon Ca- nonicus intézeteknek gyakorlásától, mel- lyeket töllünk kaptak, magokat szüksé- gesképpen mind addig meg kell tartoz- tatniok, míg a' meg nem határozatnak, hogy a' Püspöki székek' száma a' Fr. Or- száglószéknek kívánsága szerint men- nyire fog leszállittatni.“

Különösen Avenióra nézve ekkép- pen fejeziki akarátját ő Szentsége: — „A' mi az Aveniói Egyházat illeti, melly, 1817-ben Jul. 27-dikén költ 's többször említett Apostoli levelünk által Érsekség- gő tétetett, mi ezt, mint hogy ezen Megye a' most felállittandó Provisoriai intézetek szerint még tsak Püspöki szék- nek sem tartathatik, Káptalanos Vikárius kormányozása alatt hagyjuk, avvagy, ha a' Legkeresztyénebb Királynak inkább fog tetszeni, azon Papnak, kit ő Felsege ezen Székre ki fog nevezni, valamelly Titulust adunk *in portibus Infidelium*, 's ezen Megyének kormányozását, a' maga mosta- in hatarainak 's a' Métropolitai foglalatos- ságoknak megtartásával egygyütt, úgy, mint mind ezek az 1817-dik esztendő előtt fennállottak, reá bizzuk.“

Pápa ő Szentságének ezen leveléhez képpest ily Nyilatkoztatást adtak ki Sept. 13-dikán a' Frantzia Fő Papok:

„Mi alólirtak, Cardinalisok, Érse- kek és Püspökök, minekutánna azon Bre- vét, mellyet a' mi Legszentebb Atyánk VII-dik Pins Pápa, mint azon levelünkre való választ, mellyet mi 1819-ben Má- jus 30-dikán ő Szentségéhez intéztünk va-

la, és a' melybe arra kértük ő Szentségét, hogy mostani terhes környúlásaink között nekünk Itélőbiránk, Békességtsinálónk, 's Közbenjárónk legyen, mint a' kit mi választottunk, a' kinek mi magunkat alája adtuk, a' kinek vélekedése, határozása, és ítélte, a' mi erősségünket, bátorságunkat 's vigasztalásunkat teszik, megolvastuk; a' Frantzia Anya-Egyháznak szerentsétlen állapotjáért, az ő sok Püspöki Székeinek árvaságra lett jutásáért; 's a' Pápa és a' Legkeresztyénebb Király között 1817-ben készült Concórdátá' kihirdetetésének 's betölttetésének elhalasztásáért sohajtozván; de egyszersmind azon kívánság által is lelkesítettén, hogy a' Hívők' javát előmozdithassuk, 's a' Catholica Egységnek elszaggatására szolgálható minden fogást elhárithassunk; bizodal munkat az ő Felsége Királyi szavaiba helyhezettén, 's a' Religió eránt viseltető buzgoságából jövendőre nézve azt a' jó reménséget meritvén, hogy a' Provisoriai állapot erős és állandó állapotra változik által, mint a' melly ily bizonyosan és ily nyilván megígértetett, az Isten szentséges nevének segítségül való hívása után; közös megegygyezéssel meg határoztuk, hogy azon Provisoriai eszközket, mellyekhez nyulni ő Szentsége szükségesnek gondolta, 's a' mellyeknek azért lejendő siető elfogadását, hogy a' Frantzia Egyházaknak szorgató szükségseiken valamelly ideigmeddig való eszköz által segiteni lehessen, a' Szent Atya a' maga írásában nekünk tudunkra adta, telyes helybehagyással elfogadjuk. Ehez képpest kérjük, intjük, 's kérésünk által kényszerítjük, a' mi Urunk Jépus Kristusban a' Frantzia Papokat és Hívöket, hogy a' mi példánk szerént, az Egyházi fenytéknek ezen Provisoriai Normája alatt szorososan öszszetsatolodya maradjanak, midön egyszersmind azt is tudtok-

ra adjuk, hogy ők ettől semmi okokra nézve el nem távozhatsanak, a' nélkül, hogy az Egység' köteleit széllyel ne ténjék 's a' megtartatásnak utjáról el ne távozzanak. Kélt Párisban Sept. 13-dikán, Urunknak 1819-dik esztendejében."

* * *

Oberster Pinon, Lajos Rittere, 's a' többi, volt az, ki a' mostani Svétziai Királyhoz irván, őtet arra birta, hogy a' Malesherbesnek a' XVI-dik Lajos hűséges Komornyikjának állittandó emlékeztoszlopra egy jó summát adjon. Levelét mellyet ezen alkalmatossággal a' Királyhoz intézett, ily szókon kezdette Pinon: „A' Legitiméssági nagy talpkő, mellyen a' népek' boldogsága fekszik, Euróában ismét megesmertetődek, 's a' többi.“ — Ezen kezdő szavakból itélni lehet az egész levél foglatjára. A' Király 2000 Frankokat adván az említett célra, válaszában ezen szavakat közlik az újságlevelék: Igaz, de az is igaz más felől, hogy a' valóságos Ligitimusságnak valóságos kútfeje, mellyből az a' maga származását veszi, a' népnek köz megegygyezéssel kimondott akarátja. — A' Király' válaszának valóságos értelmét is el lehet ezen szavakból találni.

Párisban egy házrolházza járó (házaló) ember időváltozást mutató üvegeket árulván, Bonapártének egy kis köképét is mutogatta, 's a' közben oly beszédeket tartott, mellyekért nyakon foggattván, fogságra vitetett.

Berry Királyi Hertzegné lebetegülvén 's Princzaszsonykat szülvén szerentsésen, ezen örvendetes történetről ily kevés szavakból álló Hirdelést adott ki egy Frantzia Polgármestnr: „Ő Királyi Hertzegaszszonyása, Nénet szült a' jövendőbeli Princznek.“

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok

Németország.

A' több elfogatott Népbarátok között említettünk annak-dejében egy Boitzenburgi Riemann nevű Theologia' Candidatusát is, ki, egyéb vádok között azzal is terheltetett, hogy a' Burschok' Conventjében ő lett volna az Elölülő, ő irtalá a' kiadatott revoluziós Proklamációt, 's a' többi. Ezen Riemann, mint Mecklenburgi fű, Frank nevű Candidatus társával egygyütt, akkor Schwerinbe vitetvén, ott pert indítottak ellene, melly már elfolyt, és Riemannra Sept. 25-dikén, egy kis szobában 5 hetekig szenvedett fogság után, ily ítéletet mondott a' Biztosság: —

„A' Candidatus Riemann ellen, ki azzal vádoltatott, hogy a' Németországon folyó *demagogicus* (Népbaráti) mesterkedéseknek részese volna, lefolyt vizsgálódások után igazságnak lenni esmeri a' Mecklenburgi Nagyhercegi Nyomozó Biztosság:

„Hogy, ámbátor az eddig folytatott vizsgálódásokból, 's nevezetesen a' Fogolynak elvételét 's más helyekről is beküldetett levelezéseiből ki-jó az, hogy ő a' dolgoknak most fennálló rendjéről, 's Németország' Constitúziójának ugymondott hibáikról, helybenemhagyható gondolkodást, 's több, névszerént megnevezett személyekről gyalázatot érdemlő nyilatkozatásokat tett légyen; mindazonáltal, mint hogy mind ezek éppen nem oly tulajdonságú dolgok, hogy törvényes megfenyítettést érdemlenének, azért, minthogy az ezen illetlen nyilatkozatásokat magokban foglaló levelek és irások nem voltak közönséges kihirdetésre határozatva, és egyéb ártalmas czélra se' fordítottak; 's minthogy továbbá, a' lefolyt vizsgálódásokból az a' gyanú,

hogy a' fogoly, Candidatus Riemann, a' Státusok' fennálló intézeteinek felfordítására, vagy valamely egyéb ártalmas cselekedésre törekedő Egyesületnek részese lett volna, meg nem bizonyosodik: erre nézve őellene semmi törvényes vizsgálódásnak helye nintsen, a' melyhez képezt őtet a' fogságból haladék nélkül ki kell bocsátani. Kihirdettetett Schwerinben Sept. 25-dikén, 1819-ben.“

Candidatus Frankra is éppen ezen szavakból álló ítéletet mondott ugyan ezen Biztosság. — Riemann nem elégedett-meg ezen feloldozó ítélettel, melyre nézve Sept. 28-dikán kinyilatkozatta, hogy a' Törvényszéknek csak az ő tselekedetéről lehet ítéletet tenni, 's nem az ő gondolkodása' módjáról, és ő azt kívánja, hogy az ítélet, vagy oly formában adattassék ki, melly őtet kielégítse, vagy pedig ő taníttassék meg arra, hogy ezen kívánsága hibás.

Az Austriai Cs. Követ és Német Szövetségi Elölülő Gróf Buol-Schauenstein ő Ex. ja, Sept. 20-dikán, egyebek között egy ezen Szövetségre nézve nagyon nevezetes Jovallást vagy Nyilatkozatást terjesztett a' Dieta' elejébe; de a' melly hosszabb lévén, hogy sem a' mi Ujságunkba a' nélkül beférhetne, hogy egyéb folyó tárgyakat ki ne szoríttson: tehát mi ennek darabonként való kiadását akkorra halasztva, midőn a' Dietán további vitatás és meghatározás végett darabonként, vagy részenként, ismét elő fog vétettni, most csak azon fő tárgyakat említjük itt-meg, mellyek ezen Jovallásnak foglalalját teszik. —

Az 1-86 fő tárgy, hogy az (1815 beu Bétsben készült) Német Szövetségi Aktának 13 dik cikkelyét (melyben a' fejeztetik ki, hogy a' Szövetségnek minden

tagjai, Rendek' gyűlésen fundálódó Constituziót tartoznak a' magok alattvalójiknak adni) nem jól értetett és nem jól magyaráztatott.

A' 2-dik tárgy az, hogy a' Szövetségi Gyűlés' jusairól nem a' igazi valóságos képzelődések támoztak, és hogy az ezen Gyűlés' jusainak fenntartathatására szolgáló eszközök nem elégségesek.

A' 3-dik fő dolgot az Oskolák' és Universitások állapotjának hibájik teszik.

4-dik a' Nyomtató sajtóval, az Ujságokkal, Periodicus irásokkal, 's apró könyvekkel üzetett visszaélés.

Elegyes Dolgok.

Huyti. — Itt, az Udvari újság' tudósítási szerént Henrik Kiralynk minden alattvalói nagy pompázással inneplették Augustus' 15-dikén az ő születese uapját. Koronaörökös Princz *Eugenius* az ország' nagyjaival a' Királyhoz menvén, őtat szerentséltelő beszédekkel tisztelték. A' Királynak azokra adott szavai közt a' következőket jegyzték-fel az irók: — „Huszonhat esztendőig tartott tusakodás és áldoztétételek után végezetre közelit az az idő melyben álhatatos vitézségünk gyümöltseivel kell élnünk. Azonkannal inkább közelit ezen idő, annál veszedelmesebb leszen a' mi állapotunk; annál böltsebben és mértékletesebben kell viselni magunkat, annál inkább el kell kerülnünk az idegen Státusok eránt minden politikai ingadozást, gyengeséget. A' politikában éppen úgy, mint a' morálban, a' legkissebb hibák legveszedelmesebb következéseket szoktak magok után vonni.“

Azon részéről ezen szigetnek, a' hol Boyér az alólülő, meg jegyzésre méltó uódon betsülik az idegen kereskedőket, de ezekközött is kivált képpen az Anglusokat. Mások mindenek 12 per Cent adót fizetnek bevitt portekáikért, az Anglusok ellenben tsak 7-tet. Egyedül a' Frantziáknak nem szabad lerakodó magazinumokat felállítani.

H í r d e t é s.

Minthogy az Arad és Csanád Vármegyékben, úgy mint Földváron, Apácán, Bodzáson, Kunágothán, Bánhegyesen, Megyesen, Sziondán, Bassarágán Dúmiratosan, Kupán, Nagy Kamaráson lévő Camerális Pusztáknak (Praediumoknak) ezen estendőben Aug. 1-ső napján tartatott Elkótyavetyéltetése, a' Felsőbb várokozásnak meg nem felelt: ehez képest meghatároztatott, hogy az Elkótyavetyéltetésre, vagy egyenként, a' már kijelentett részekben, vagy pedig mind együtt, újabban kitétettessenek.

A' Kótyavetye leszen ez esztendő Novemberének 4-dik napján Ó-Aradon a' Cameralis Praefekturánál. Az árenda' ideje Aprilis 25-dikén 1820-ban kezdődik 's tart tizenkét esztendeig. A' 'Sidók 's az eddig adósok marádott Árendások, és az olyan árendálniakarók, a' kik elegendő, bizonyos vagyonaikat törvényesen meg nem mutathatják, a' licitalásból kizáratatnak.

Egyéberánt az egy kevésbé megváltoztatott Contractusi feltételeket meg lehet látni részint Aradon a' Cam. Praefektoratusnál, részint Budán a' Királyi Magyar Udvari Camara' Számtartóhivatalánál.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —
Oct. 15-dikán 249 — 16-dikán 249 — 18-dikán 249 $\frac{1}{4}$ — forintot.

Nemes Haykul' betűjivel; Redaktor Pántzél Daniel. (Ezeknek minden újságban való lefegyzésére, Felsőségtől vettünk parantulatot.)